

گشت و گذار
لایه‌لای تاریخ قزوین

ارزو احمدزاده، راهنمای طبیعت‌گردی

از آنجا که قزوین در زمان حکومت صفوی پایتخت ایران بوده دارای اماکن تاریخی بسیاری است و این دلیل خوبی بود تا یک روز را به گشت و گذار در قزوین اختصاص دهیم. در ابتدا به سراغ کوچکترین کلیسای ایران رفتیم، کلیسای کانتور. این کلیسا در خیابان آیت‌الله طالقانی واقع شده است. کلیسای کانتور از معدود کلیساهای ارتودوکس ایران است. نمای کلیسا از آجر سرخ ساخته شده است و باقی مانده از جنگ جهانی دوم است. بعد از کلیسا در مسیر حسینیه امینی ها بودیم که در خیابان محمدیه به مقبره‌ای زیبا بر خوردیم. مقبره حمدالله مستوفی، جغرافی‌دان، مورخ، شاعر و نویسنده ایرانی قرن هشتم بود. او در زمان ایلخانان می‌زیسته و سه کتاب به نام‌های تاریخ‌گزیده، نزهت‌القلوب و ظفرنامه دارد. بازدید از مقبره آبی رنگ و زیبای حمدالله مستوفی تمام شد و به سراغ حسینیه امینی‌ها در خیابان مولوی رفتیم. این حسینیه دارای دو حیاط، سه تالار و زیرزمین است. بدون شک جذاب‌ترین بخش این حسینیه سه تالار است که در موازات هم جای گرفته‌اند و شامل ارس‌های زیبایی هستند. نه دهنه ارسی و شیشه‌های رنگی چنان استادانه تالار جنوبی را مزین کرده‌اند که شاهکاری هنری به وجود آمد است. با بلند کردن ارسی‌ها در هنگام روضه‌خوانی، هر سه تالار یکی شده و محوطه سر پوشیده بزرگ و آینه‌کاری زیبایی تشکیل می‌داده است. در وسط تالار بزرگ چلچراغ آویخته شده و فرش‌های تالار یک‌تخته و عتیقه هستند. زیر تالارها خالی بوده و سردابه، زیرزمین، شربتخانه و انبار ساخته‌اند که در فصل‌های گرم سال از خنکای آنجاری نگهداری غذا استفاده می‌شده است. با شیشه‌های رنگی و فرش‌های قرمز زیبای حسینیه خدا حافظی کردیم و به سمت خیابان امام خمینی به راه افتادیم تا از عمارت چهل ستون قزوین نیز بازدید کنیم.

این عمارت که معروف به عمارت کلاه‌فرنگی است، تنها کوشک باقی مانده از مجموعه کاخ‌های سلطنتی روزگار شاه‌نماسب است. شاه‌نماسب صفوی به دلیل تهدیدات ترکان عثمانی تصمیم به انتقال پایتخت از تبریز به قزوین گرفت و به معماران برگزیده کشور دستور داد تا باقی به شکل مربع بسازند و در میان آن عمارت‌های عالی، تالار، ایوان‌ها و حوض‌های زیبا بنا کنند. عمارت کلاه‌فرنگی به همراه سردر و عالی‌قاپو تنها بناهای باقی مانده از باغ‌های دوره صفویه در قزوین است. این بنا در دوره قاجار به توسط محمدباقر سعدالسلطنه فرماندار وقت قزوین بازسازی شد و چهل ستون نام گرفت. در حال حاضر بنای چهل ستون به موزه خوشنویسی قزوین تبدیل شده است. نوبتی هم باشد نوبت سرای سعدالسلطنه است که به جرات می‌توان گفت از زیباترین اماکن قزوین به حساب می‌آید. کاروانسرای سعدالسلطنه که در خیابان امام خمینی امروزی واقع شده است، به دستور «سعدالسلطنه» حاکم وقت قاجار به قزوین ساخته شد. ارزشمندترین قسمت این بنا، چهارسوق آن است که از تقاطع قائم‌دوراسته ایجاد شده و بر فراز آن گنبد بزرگ کاشیکاری شده‌ای قرار دارد. چهار طرف گنبد را چهار نیم‌گنبدبانور گیر فرا گرفته‌اند که فضا را بزرگتر نشان می‌دهند. کاروانسرای سعدالسلطنه تا قبل از جنگ جهانی اول، مرکز تجارت و فعالیت بازرگانی شهر محسوب می‌شد که بعد از تغییرات سیاسی حکومت روسیه، موقعیت خود را به عنوان پل ارتباطی بازرگانی بین اروپا و آسیا دست داد و حیات اقتصادی خود را به صورت نیمه‌فعال ادامه داد. برخی از حجره‌های کاروانسرای سعدالسلطنه به صورت غرفه‌های تجاری مستقل اداره می‌شد و برخی نیز به صورت انبار و قسمتی از کاروانسرای سعدالسلطنه تبدیل به کارخانه آرد سلامت و کارخانه تولید کشمش شد و قسمت‌های دیگر به عنوان کارگاه‌های تولیدی کفش، فرش‌بافی، چوب‌بری و... مورد استفاده قرار گرفت و این باعث شد این اواخر مردم آنجا را «بازار چوب» بنامند. کم‌کم به غروب آفتاب نزدیک می‌شویم و ما هنوز نیمی از زیبایی‌های قزوین را ندیده‌ایم. باز هم به قزوین سر خواهیم زد.

بوشهر با قدمتی چند هزار ساله، طبیعتی بکر و رویایی دارد

سفر به سرزمین نخلستان‌ها و دلیران تنگستان

در هفته گذشته صحبت از آن شد که نزدیک سال نوهستیم و به خاطر شلوغی هتل‌ها و حمل و نقل لازم است که در همین روزهای زمستانی مشغول بر نامه‌ریزی برای سفرمان در عید شویم. به عنوان اولین مقصد نوروزی نیز استان سمنان را معرفی کردیم و امروز قصد داریم به عنوان دومین پیشنهاد؛ به سراغ استان بوشهر برویم...

نگاه‌دهدار، راهنمای گردشگری

آمده است که نشان می‌دهد نژادهای سیاه‌پوست، در اویدی، سامی، نوردیک، عیلامی، سومری و عرب در بوشهر بوده‌اند. سابقه مردم این شهر در مبارزها نیروهای خارجی در تاریخ معروف است که یک نمونه آن مبارزه و مقاومت مردم تنگستان در صدسال گذشته است.

سواحل خلیج فارس

بوشهر از کم‌ارتقاغ‌ترین مناطق ایران است و به همین خاطر سال‌ها قبل سیاستمداری انگلیسی بوشهر را دریایی‌ترین شهر جهان توصیف کرده بود چون اگر از روی عرشه کشتی‌ها و فاصله به آن نگاه کنید، به نظر می‌رسد که تانیمه در آب است و کرانه‌ای دیده نمی‌شود. بخش بزرگی از استان بوشهر با خلیج فارس هم‌جوار است و این استان در مجموع چیزی حدود ۹۰۰ کیلومتر خط ساحلی دارد. سواحل ماسه‌ای از مهم‌ترین جاذبه‌های گردشگری بوشهر هستند. بیشتر این سواحل بکرو دست‌نخورده‌اند و مثل جزیره کیش، از امکانات تفریحی و پلاژهای مجهز شنا در آن‌ها خبری نیست، اما شاید همین کمبود امکانات آن‌ها را به لحاظ بکر بودن و زلالی آب و زیبایی اقلیم، خاص و متفاوت می‌کند.

نخیلات

نخلستان‌های بوشهر که محلی‌ها به آن نخیلات می‌گویند، در جهان منحصر به فرد هستند. ۳۹ هزار هکتار جنگل نخل و ۶ میلیون اصله درخت نخل، نخلستان‌های بوشهر را به ظرفیت خاص گردشگری این استان تبدیل می‌کنند. این میزبان و تعداد تراکم نخل در سطح جهان بی‌نظیر است. فروردین ماه نخلستان‌ها در زیباترین وضعیت آب‌وهوایی سال به سر می‌برند و بی‌شک از دیدنی‌ترین جاذبه‌های حکومت‌هوخشتره جزو سائراپ‌نشین این دولت بود. آثار ارزشمندی از دوره هخامنشیان در برازجان بدست آمده و همچنین زمان اردشیر ساسانی با یکان شهر ورام‌اردشیری شهرایی در نزدیکی بوشهر بودند که در حال حاضر به ریشه‌های معروف است. انطاکیه، راشهر، لیان، ریشه‌هر، بندر نادری و ابوشهر اسم‌های قدیمی این شهر است.

طبق کشفیات باستان‌شناسی و تحقیقات باستان‌شناسان و محققان تاریخ بوشهر آثار ارزشمندی که نشان می‌دهد استان بوشهر محل سکونت نژادها و گروه‌های مختلفی بوده است و قبل از ورود آریایی‌ها به این منطقه نژادهای بومی در این سرزمین ساکن بودند و از عصر حجر و کاکولیتیک و مغرغ آثار و مدارکی از این منطقه بدست

نخیلات بوشهر هستند. برای دیدن نخلستان‌ها باید از ساحل دریا فاصله گرفت و بیشتر در دل استان فرو رفت و به مناطق و شهرستان‌هایی مانند وحدتیه، سعدآباد، آپخش، برازجان، دشتستان، دشتی و جم‌رفت.

شهر بوشهر

بندر بوشهر مرکز استان بوشهر است و به دلیل مرکزیت فعالیت‌های کشتیرانی و بازرگانی، در طول تاریخ همیشه در خط مقدم نوسازی و مدرنیزه قرار داشته است. بندر بوشهر از اولین شهرهای ایران بود که صنعت چاپ سنگی به آن وارد شد و در آن رونق گرفت. همچنین مردم بوشهر از اولین ایرانی‌هایی بودند که با نشریه و مجله آشنا شدند. فرودگاه بوشهر جزو سه فرودگاه قدیمی کشور است و با این که در تاریخ صنعت هوانوردی ایران قدمت زیادی دارد، فرودگاهی بدون سانحه بوده است.

بافت قدیمی بوشهر: در اکثر شهرها و شهرستان‌های ایران بافت قدیمی شهر، معماری جذابی دارد و بوشهر هم از این قاعده مستثنی نیست، اما آنچه بافت قدیمی بوشهر را متمایز می‌کند، نوع معماری بناهاست که ترکیبی از معماری ایرانی و هندی است. تمام عمارت‌ها نمایی به رنگ سفید یا زرد دارند و از سنگ‌های مرعانی و گچ ساخته شده‌اند، در پوشش سقف‌شان از بوریا و چوب صندل استفاده شده است و جنس در و پنجره‌ها نیز از چوب ساج است که محصول کشورهای آفریقایی است. به دلیل بندری بودن شهر، بیشتر تجار شهر خانه‌هایشان را نزدیک به بندر می‌ساختند و به همین دلیل بافت قدیمی شهر به دریا نزدیک است. بعضی عمارت‌ها دو بخش مسکونی و تجاری داشته‌اند: بخشی که اهل منزل سکونت می‌کردند و بخش دیگری به عنوان محل کار و کسب‌صاحب‌خانه.

دیوارها، حجره‌ها، پنجره‌ها و طاقچه‌های خانه‌ها در بافت سنتی

ثبت شده است. زیبایی و عظمت کاخ کوروش یادآور تمدن باشکوه گذشته ایران است. در سال ۱۳۵۰ هیأت باستان‌شناسی به این بنا دست یافت. محققان سبک معماری و کاربرد سنگ سیاه و سفید در آن را از ویژگی‌های معماری دوره هخامنشیان می‌دانند و معتقدند این بنا در زمان کوروش پایه‌گذار، شاهنشاهی هخامنشی ساخته شده است.

غار چهل‌خانه

این غار در شهر سعدآباد یکی از بخش‌های شهرستان دشتستان است که جزء آثار تاریخی این سرزمین است. رشته کوهی که در این منطقه است به رودخانه شاپور مرتبط است و در نقاط بلند این کوه اتاقک‌هایی مثل غارهای صخره‌ای وجود دارد که خیلی زیبا است و این نقطه به غار چهل‌خانه معروف است.

منطقه حفاظت‌شده نای‌بند

منطقه حفاظت‌شده نای‌بند در ۳۲۰ کیلومتری جنوب شرقی بندر بوشهر از زیباترین مناطق ساحلی در طول سواحل خلیج فارس است. نای‌بند که در عصر آل بویه یکی از بنادر مهم و از مراکز عمده صید و تجارت مروارید خلیج فارس بوده است، امروزه تحت پوشش سازمان حفظ محیط‌زیست، به مروارید زیست‌بوم خلیج فارس تبدیل شده است.

نای‌بند با جغرافیای تپه‌ماهوری و پوشش گیاهی زیبا و کم‌نظیر مثل درخت انجیر معابد یا تنه‌های تنومند و درختان حرا با ریشه‌های شناور در آب، زیستگاه و محل تخم‌گذاری لاک‌پشت‌ها و پرندگان مهاجراست. شمالی‌ترین جنگل درختان حرا در خلیج فارس را که از باارزش‌ترین زیستگاه‌های ساحلی هستند، نای‌بند می‌بینید.

در جنوب‌نای‌بند منطقه‌ای سرسبز و ماسه‌ای به نام نگاه وجود دارد که هنوز از

موسیقی بوشهر

موسیقی بوشهری بسیار غنی است و اشکال گوناگونی دارد. موسیقی بوشهری کمی از موسیقی آفریقا نیز تاثیر گرفته است. شروه، سبالو، خیام‌خوانی، یزله، نیمه‌از فرمهای مهم موسیقی بوشهری هستند. در سال‌های اخیر نیز گروه‌های موسیقی موفق‌ی مانند کاکوبند و لیان از این شهر پا گرفته‌اند و در سطح کشور مشهور شده‌اند. در کافه هنر و قهوه‌خانه تاجی بوشهر است گاهی موسیقی بوشهری زنده اجرا می‌شود که بسیار دیدنب و شنیدنی است.

جزیره شیدرو (مارو)، تجربه‌ای خاص و متفاوت

جزیره شیدرو که به آن جزیره مارو هم می‌گویند، متعلق به استان هرمزگان است، اما از بوشهر هم دسترسی دارد. این جزیره غیر مسکونی تحت حفاظت سازمان محیط‌زیست قرار دارد. اگر اهل کمپ کردن، آبنتی در ساحل بکر، طبیعت‌گردی و دوری از محیط‌های شلوغ گردشگری باشید، جزیره مارو را حتما ببینید. برای رفتن به این جزایر باید از بندر مقام‌به مقصد این جزیره قایق دربست بگیرید.